

आर्थिक वर्ष २०७६/०७७ को नीति तथा कार्यक्रम

बारागढी गाउँपालिका

खोपवा, बारा

प्रदेश नं. २, नेपाल

२०७६

गाउँ सभाको बैठकमा गाउँपालिका अध्यक्ष श्री देवदत्त बछ्रार थारुले
प्रस्तुत गर्नु भएको

आर्थिक वर्ष २०७६/०७७
को
नीति तथा कार्यक्रम

बारागढी गाउँपालिका
खोपवा, बारा
प्रदेश नं. २, नेपाल
२०७६

१. नेपाली जनताको त्याग, वलिदान र लामो संघर्षको परिणाम स्वरूप प्राप्त भएको नेपालको संविधान २०७२ ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी बारागढी गाउँपालिका सरकारको तर्फबाट तेस्रो पटक आर्थिक वर्ष २०७६/०७७ को बारागढी गाउँपालिकाको नीति तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गर्न पाउँदा सिंगो गाउँपालिकाले गर्वको अनुभूति गरिरहेको छ ।
२. समाजवाद उन्मुख राज्य व्यवस्था प्राप्तीको आन्दोलनमा जीवन उत्सर्ग गर्नुहुने ज्ञात अज्ञात महान सहिदहरुप्रति श्रद्धाञ्जली अर्पण गर्दछु । राज्य व्यवस्था परिवर्तनका युद्ध र आन्दोलनमा आफ्नो शरिरका अंगहरु गुमाउनु हुने घाइते तथा अपांग योद्धाहरुको उच्च सम्मान गर्न चाहन्छु । वेपत्ता योद्धाहरुको स्मरण गर्दै सम्पूर्ण सहिद परिवारप्रति उच्च सम्मान प्रकट गर्दछु । राष्ट्रियता, लोकतन्त्र र जनजीविकाको आन्दोलनमा अगुवाई गर्नुहुने सम्पूर्ण अग्रजहरुको योगदानको उच्च सम्मान सहित यसको लागि नेपाली जनताले पटक-पटक गर्दै आएको ऐतिहासिक जनआन्दोलन, महान जनयुद्ध, मधेश आन्दोलन एवम् विभिन्न कालखण्डमा भएका संघर्ष र आन्दोलनको स्मरण गर्न चाहन्छु ।
३. जनताको पूर्ण लोकतन्त्र, विधिको शासन, सुशासन सहितको विद्युतीय शासन, जनताप्रति उत्तरदायी राज्य, भ्रष्टाचारमुक्त सभ्य, सुसंस्कृत एवम् कर्तव्यप्रति दृढ समतामूलक एवम् न्यायपूर्ण समाजलाई आदर्शको रुपमा लिदै स्वच्छ, सफा, शान्त, सुशासनयुक्त, समृद्ध र सुखी नगर निर्माणको लागि गाउँपालिका सरकार प्रतिवद्ध छ ।
४. दिगो आर्थिक वृद्धि हासिल गरी आर्थिक विकास र समृद्धिको चाहनालाई सार्थक तुल्याउन सहभागितामूलक योजना तर्जुमा प्रक्रिया एवम् दिगो विकासको लक्ष्य अनुसार वडा, टोल वस्तुबाट प्राथमिकताका साथ छनोट भएका तथा गाउँपालिकाले समेत उच्च प्राथमिकताका साथ कार्यान्वयन गर्न खोजेका शिक्षा, स्वास्थ्य, कृषि, ग्रामिण सडक, सूचना तथा संचार प्रविधि, सहकारी, उर्जा, संस्थागत विकास तथा सेवा प्रवाहसँग सम्बन्धित आयोजनाहरुको प्रतिफल सुनिश्चित हुने गरी कार्यान्वयन क्षमता बढाउनुका साथै प्रभावकारी र जवाफदेही अनुगमनको व्यवस्था गरिनेछ ।
५. नेपालको संविधानले नेपाली जनताको सार्वभौमिकता र नागरिक सर्वोच्चतालाई संवैधानिक, कानूनी र व्यवहारिक रुपमा स्थापित गरिसकेको छ । संविधान प्रदत्त अवसर, राज्यबाट गरिने सेवा सुविधा, समग्र सुरक्षा र सम्मान सबै जनताले सहज, अनुकूल र वास्तविक अर्थमा अनुभूति हुने किसिमले प्राप्त गर्न सक्नु भनेर नै राज्य पुर्नसंरचना गरिएको हो । राज्य पुर्नसंरचनाको मूल उद्देश्य जनताको घरदैलोमा सुशासन सहितको सरकार भएकोले त्यसलाई व्यवहारिक रुपमै कार्यान्वयन गराउन एवम् जनतालाई राज्य भएको अनुभूति दिलाउन "समुदाय, संगठन र कर्मचारी सवलीकरण"मा जोड दिईनेछ।
६. समृद्ध गाउँपालिका निर्माणको लागि सार्वजनिक, निजी र सहकारी क्षेत्रको भूमिकालाई प्रभावकारी बनाईनेछ । राजश्व र कर प्रशासन सम्बन्धि नीतिको निर्माण गरी पहिचान भएका राजश्वका श्रोत,

दायरा र दर अनुसार प्रगतिशील एवम् समतामूलक कर सिद्धान्त अनुसार राजश्व प्राप्त गर्न प्रभावकारी संस्थागत र कानुनी व्यवस्था गरिनेछ त्यसको लागि आगामि आ व देखि राजस्व सुधार नीति लागू गरिनेछ ।

७. वडाहरुमा बजेट विनियोजन गर्दा जनसंख्या, क्षेत्रफल, विकटता र पछौटेपना, मानव विकास सूचकांकको अवस्था, पूर्वाधारको अनुपातमा राजश्व संकलन गर्न सक्ने क्षमता र आ.व. २०७५/०७६ मा राजश्वको संभावना अनुसार संकलित राजश्वको प्रतिशत र खर्चको आवश्यकतालाई मुख्य आधार बनाईनेछ । गाउँपालिकाको राजश्व नीतिलाई प्रभावकारी ढङ्गले कार्यान्वयन गरी लक्ष्य अनुसार वा सोभन्दा बढी राजश्व संकलन गर्न सफल वडा एवम् निकायलाई प्रोत्साहन स्वरुप कूल राजश्वको केही प्रतिशतले हुन आउने रकम प्रशासनिक खर्च वापत उपलब्ध गराईनेछ ।

८. अवको विकास सुचना र तथ्यांकको गहन विश्लेषण, अनुसन्धान र प्रमाणमा आधारित हुनेछ । भू-सूचना प्रणालीमा आधारित डिजिटल गाउँपालिका प्रोफाइल निर्माणको कार्यलाई मूर्तरुप दिईनेछ । बजेट विनियोजनको दक्षता र खर्च गर्ने क्षमता अभिवृद्धि गरिनेछ । व्यवस्थित योजना, मापदण्ड, अध्ययन र तथ्यविना र बजेट विनियोजन गर्ने, बजेट छर्ने प्रवृत्तिलाई पूर्ण रुपमा निर्मूल गर्दै वार्षिक योजना कार्यान्वयन कार्ययोजना बनाई लागू गरिनेछ र उद्देश्य अनुसारका नतिजा समयमै प्राप्त गरिनेछ ।

९. वडा तथा गाउँपालिकाको बित्तीय व्यवस्थापन क्षमता र जवाफदेहिता बढाइनेछ । राजनीतिक नेतृत्व र कर्मचारीको क्षमता अभिवृद्धि गरिनेछ । राजनीतिक स्थिरता, व्यवसायिक कर्मचारीतन्त्र र सहयोगी समाजको निर्माणको लागि आवश्यक व्यवस्था गरिनेछ । “सिर्जनशिलतालाई प्रोत्साहन, उत्कृष्टतालाई पुस्कार” अवधारणा अनुसार उत्कृष्ट काम गर्ने कर्मचारी र पदाधिकारीलाई वार्षिक रुपमा सम्मान सहित पुरस्कृत गरिनेछ । साथै कर्मचारीको व्यवसायिकता अभिवृद्ध तथा कामप्रती उच्च मनोबल बढाउनका लागि कर्मचारीहरुको लागी एक वर्षमा कम्तिमा एक पटक सार्वजनिक सेवा प्रवाह र आयोजना संचालन सम्बन्धि तालिम लिने तथा प्रोत्साहन भाता उपलब्ध गराउने व्यवस्था मिलाईनेछ ।

१० वार्षिक कार्यतालिका निर्माण गरी बजेट तथा योजना तर्जुमा, कार्यक्रम स्वीकृति, वार्षिक खरिद योजना निर्माण, योजना कार्यान्वयन, उपभोक्ता समितिहरुको सशक्तिकरण, योजना अनुगमन तथा मूल्यांकन, सर्वजनिक सुनुवाई, प्रगति समिक्षा लगायतका कार्यलाई व्यवस्थित गरिनेछ ।

११ यस आर्थिक वर्षमा गाउँपालिकाको पञ्चवर्षिय आवधिक योजना निर्माण, विषयगत एवम् क्षेत्रगत गुरुयोजना निर्माण, पूर्वाधार निर्माणसँग समबन्धित विस्तृत परियोजना अध्ययन गरिनेछ । त्यसको लागि आवश्यक बजेटको व्यवस्था गरिनेछ ।

१२ उपरोक्त व्यवस्था बाहेक केहि मूल विषयहरुमा निम्नानुसार नीतिको तर्जुमा गरिएको छ:-

कृषि सम्बन्धि नीति

- यस आर्थिक वर्ष कृषिको क्षेत्रमा समृद्धिको इतिहास रच्ने आधार वर्ष हुनेछ । कृषि क्षेत्रको विकासको लागि कृषि गुरुयोजना तयार गरी लागू गरिनेछ । अर्गानिक गाउँपालिका निर्माणको लागि कृषि उपजहरूको अर्गानिक उत्पादन गर्ने अभियान तत्काल सुरु गरिनेछ । अर्गानिक गाउँपालिका निर्माणको लागि आवश्यक कार्यविधि निर्माण गरी लागू गरिनेछ ।
- कृषिको विविधीकरण, व्यवसायिकीकरण र यान्त्रिकरण गरी तुलनात्मक लाभका बालीहरूको उत्पादनमा आत्मनिर्भर हुने नीतिलाई अवलम्बन गरिनेछ । “एक वडा एक उत्पादन”भन्ने अवधारणा अनुसार एउटा वडामा कम्तिमा एक कृषि पकेट क्षेत्र निर्धारण गरी कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- कृषि क्षेत्रको उत्पादन र उत्पादकत्व बढाउन सिंचाई, मलखाद, बीउ बिजनको उपलब्धतामा सुधार गर्न आवश्यक नीति निर्माण गरी खरिदमा आवश्यक अनुदानको व्यवस्था गरिनेछ ।
- संघीय सरकार र प्रदेश सरकारसँगको समन्वय र साझेदारीमा पशु तथा बाली बीमा कार्यक्रमलाई कृषकको बिचमा पुऱ्याइनेछ । आर्थिक तथा सामाजिक रूपले पछि परेका कृषक केन्द्रित कार्यक्रमहरूलाई प्रभावकारी बनाउन सहकारी खेतीको सुरुवात गरिनेछ ।
- “एक पकेट क्षेत्र एक प्राविधिक”को व्यवस्था गरिनेछ । कृषि पकेट क्षेत्रमा कृषि प्राविधिकको रूपमा कृषि स्वयमसेवक खटाइनेछ ।
- जग्गा बाँझो राख्ने प्रवृत्तिको अन्त्य गरी जग्गाधनीहरूको जग्गा जग्गाधनीले प्रयोग नगरेमा नजिकको गरिव घरधुरीलाई सामान्य करारमा खेतीपातीको लागि प्रदान गरिनेछ । साथै जग्गा बाँझो राख्ने जग्गाधनीहरूलाई जरिवाना स्वरुप थप भूमिकर लगाइनेछ ।
- कृषकहरूलाई कृषि तथा पशुपक्षी सम्बन्धी प्राविधिक ज्ञान र सीप प्रदान गर्न आवश्यक व्यवस्था गरिनेछ । रेडियो तथा अन्य संचार माध्यम, कल सेन्टर र तालिमको माध्यमबाट कृषि ज्ञानको प्रसारमा जोड दिईने छ ।
- माटो परिक्षण पश्चात माटो सुहाउँदो बाली लगाउने कार्यलाई अभियानको रूपमा संचालन गरिनेछ । संघीय सरकार र प्रदेश सरकारसँगको समन्वयमा किसानहरूलाई माटो स्वास्थ्य प्रमाणपत्रको व्यवस्था गरिनेछ ।
- उत्कृष्ट कृषक छनोट गरी वार्षिक रूपमा पुरस्कृत गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ । कृषकहरूलाई कृषि प्रविधिको जानकारी गराउन एवम् कृषि सम्बन्धी नवीनतम ज्ञान, सीप र कौशलको लागि अगुवा कृषक अध्ययन भ्रमणको व्यवस्था गरिनेछ ।
- संभव भएसम्म प्रत्येक वडामा र अनिवार्य रूपमा बजारमा हप्तामा कम्तिमा एक पटक विक्रि सहकारी संस्थासँगको साझेदारीमा हाटबजारको प्रवन्ध गरिनेछ । गाउँपालिकाभित्र उत्पादन हुने कृषि उपजहरूको प्रचारप्रसार एवम् प्रवर्द्धनको लागि गाउँपालिका स्तरिय कृषि मेला र कृषि उपजहरूको प्रदर्शनी जस्ता कार्यक्रमहरू आयोजना गरिनेछ ।
- पशुपालन व्यवसायलाई प्रवर्द्धन गर्न पशुको नस्ल सुधार कार्य जारी राखिनेछ । संभव भएसम्म कृत्रिम गर्भाधारण र संभव नभए उन्नत जातका बोका वितरण गरिनेछ । घाँसे खेति र घाँस नर्सरीलाई निरन्तरता दिईनेछ । मुख्य बजार क्षेत्रमा व्यवस्थित बधशाला र दुध डेरीको व्यवस्था गरिनेछ । “एक घर एक करेसावारी”को अवधारणालाई कडाईका साथ कार्यान्वयनमा ल्याईनेछ ।

शिक्षा सम्बन्धि नीति

- आर्थिक वर्ष २०७५/७६ देखि सञ्चालित प्रदेश न २ को मुख्यमन्त्री ज्यूको बेटी पढाउ बेटी बेटी बचाउ अभियानलाई सफल बनाउन यस गाउँपालिकाले पनि यस गापा भित्र छोरी जन्मेको ३५ दिनभित्र जन्मदर्ता गराई आवश्यक कागजात पेश गरेमा निज छोरीको नाममा बैंक खाता खोली एकमुष्ट रु ५०००/- जम्मा गरिदिने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- संविधानतः प्राप्त शिक्षा सम्बन्धी अधिकारको पूर्ण कार्यान्वयनको लागि स्वीकृत भएका कानून व्यवस्थाहरुको परिपालनामा विशेष जोड दिइनेछ र आवश्यकताको आधारमा थप कानुनी व्यावस्था गर्दै जाने नीति लिइनेछ ।
- विद्यार्थी अनुपातमा शिक्षक व्यवस्थापन एवम् भौतिक संरचनाको निर्माणजस्ता कार्यलाई प्रभावकारी बनाइनेछ । विषयगत योग्य एवम् सकारात्मक सोच भएका जनशक्तिलाई शिक्षा क्षेत्रमा स्वागत गरिनेछ ।
- ग्रामिण क्षेत्रको वर्तमान शैक्षिक परिवेशलाई व्यापक सुधार गर्ने नीति लिइनेछ । पञ्च व्षिय **विद्यालय शिक्षा सुधार कार्ययोजना** निर्माण गरी लागू गरिनेछ । शिक्षालाई अपांगमैत्री एवम् बालमैत्री बनाइनेछ । यसको लागि **भौतिक पूर्वाधार तथा शैक्षिक गुणस्तरको न्यूनतम मापदण्ड** बनाइनेछ । उक्त परियोजना लागू गर्न चाहिने आर्थिक श्रोत तथा अन्य प्राविधिक सहयोग र परामर्श सेवा व्यवस्थाको लागि प्रदेश तथा केन्द्र सरकार एवं दातृ निकाय र गैर सरकारी संस्था समेत परिचालन गर्ने नीति लिइनेछ ।
- माध्यमिक शिक्षालाई गुणस्तरिय बनाइने छ । विभिन्न प्राविधिक विषयहरुको पठन पाठनको लागि आवश्यक प्रकृया बढाइनेछ । यस गाउँपालिकामा रहेका दुई वटा माध्यमिक विद्यालयहरुमा दश जोड दुई कक्षाको लागि आवश्यक प्रकृया अगाडि बढाइनेछ ।
- विपन्न वर्गका जेहेन्दार बालबालिकाहरुलाई छात्रवृत्तिको व्यवस्था गरिनेछ । भर्ना अभियानलाई प्रभावकारी तुल्याई सामुदायिक विद्यालयहरुमा बालबालिका एवम् अभिभावकहरुलाई आकर्षित गर्न गुणस्तरिय पठनपाठनका अतिरिक्त आर्थिक वर्ष २०७६/७७ देखी अन्य विषेश कार्यक्रम सञ्चालन गरीनेछ ।
- विद्यालय सुधारको लागि सूचना प्रविधिको व्यापक प्रयोग गरिनेछ । विद्यालयको प्रशासनिक सुधार तथा नियमनको लागि गभर्नेन्सको अवधारणा कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ ।
- स्वीकृत विद्यालय अनुगमन प्रतिवेदनको अधारमा पुस्तकालय निर्माण शौचालय निर्माण तथा अन्य भौतिक पूर्वाधार निर्माणमा समेत जोड दिइनेछ ।
- उत्कृष्ट नतिजा हाँसिल गर्न सफल विद्यालय, उक्त विद्यालयमा कार्यरत उत्कृष्ट शिक्षक एवम् उत्कृष्ट विद्यार्थीहरुलाई सम्मान गरी पुरस्कृत गरिनेछ ।
- वार्षिक शैक्षिक क्यालेन्डर निर्माण गरी वार्षिक कार्यतालिका अनुसार शैक्षिक गतिविधिहरु सञ्चालनमा जोड दिइनेछ ।

- विद्यालयमा शिक्षकहरुको क्रियाकलापपठनपाठनको अवस्था र समग्र विद्यालयमा हुने गतिविधिहरु , खेलकुद शाखा अन्तर्गत युवा तथा ,सुक्ष्म ढङ्गले अध्ययन गरी गाउँपालिकामा प्रतिवेदन गर्न शिक्षा रहने गरी विद्यालय नियमन ईकाइको गठन गरिनेछ । विद्यालय अनुगमननियमन र मूल्यांकनको , कार्यलाई प्रभावकारी बनाईनेछ ।
- विद्यालयमा शिक्षकहरुको क्रियाकलाप, पठनपाठनको अवस्था र समग्र विद्यालयमा हुने गतिविधिहरु सुक्ष्म ढङ्गले अध्ययन गरी प्रतिवेदन गर्न शिक्षा युवा तथा खेलकुद शाखा अन्तर्गत रहने गरी विद्यालय नियमन इकाईको गठन गरिनेछ । विद्यालय अनुगमन नियमन र मूल्याङ्कनको कार्यलाई प्रभावकारी बनाइनेछ ।

स्वास्थ्य सम्बन्धि नीति

- प्रदेश सरकार एवम् संघीय सरकारसँगको समन्वय र सहयोगमा २५ शैयाको अस्पताल स्थापनाको लागि आवश्यक प्रकृया अगाडि बढाइनेछ ।
- अति विपन्न समुदायका गाउँपालिकाको स्वास्थ्य सेवा सुनिश्चितताको लागि स्वास्थ्य विमा कार्यक्रमलाई प्रभावकारी बनाईनेछ । त्यस्ता समुदायका परिवारको लागि स्वास्थ्य विमा वापतको रकम गाउँपालिकाले नै अनुदानको रुपमा उपलब्ध गराउनेछ ।
- एम्बुलेन्स सेवालार्इ चौविसै घण्टा सुचारु गरिनेछ । “रोग लागेर उपचार गर्नुभन्दा रोग नै लाग्न नदिनु उपयुक्त हुन्छ” भन्ने मान्यता अनुसार व्यक्तिको व्यवहार र आचरणमा सुधार गर्न सचेतामूलक कार्यक्रम संचालन गरिनेछ । गाउँपालिका केन्द्रमा नागरिक आरोग्य कार्यक्रम अन्तर्गत व्यायाम, योगा तथा मेडिटेशन कक्षा सञ्चालन गर्न आवश्यक बजेट व्यवस्थापन गरिनेछ ।

सडक तथा पूर्वधार सम्बन्धी नीति

- गाउँपालिका अन्तर्गतका सडक सञ्जालहरुको गुरुयोजना निर्माण गरी लागु गरिनेछ । गुरु योजना भन्दा बाहिर र वातावरणीय प्रभाव मुल्यांकन नगराई जथाभावी सडक बनाउने कार्यलाई पूर्ण रुपमा बन्द गरिनेछ ।
- आगामी दुई वर्षभित्र प्रत्येक वडा कार्यालयको केन्द्रमा सडक पुऱ्याउने गरी सडक संजालको विकास गरिनेछ । सञ्चालनरत सडकहरुलाई दिगो रुपमा सञ्चालन हुने किसिमले स्तरोन्नति गरी बाह्रै महिना सुचारु हुने व्यवस्था आगामी ३ वर्षभित्र गरिनेछ । यसको लागि संघीय सरकार र प्रदेश सरकारसँग समन्वय र सहकार्यको नीति लिईने छ ।
- हरेक वडाहरुमा सडक संजाल पुऱ्याउन संघीय सरकार एवम् प्रदेश सरकारसँगको साझेदारीमा आवश्यक समपूरक बजेटको व्यवस्था गरिनेछ ।
- सार्वजनिक यातायात सञ्चालन सम्बन्धि गुरुयोजना तयार गरी लागू गरिनेछ । गाउँ सरकार र सहकारी वा नीजि क्षेत्रको साझेदारीमा गाउँपालिका यातायात सेवा संचालन गरिनेछ । गाउँपालिकाभित्रका स्थानीय रुटमा सञ्चालन हुने सवारी साधनहरुको वैज्ञानिक भाडादर तय गरी लागू गरिनेछ ।

भवन तथा शहरी विकास सम्बन्धि नीति

- प्राकृतिक स्रोत, ऐतिहासिक, सामाजिक, सांस्कृतिक पहिचान र आर्थिक सामर्थ्यको आधारमा गतिशील गाउँ शहर निर्माण कार्यलाई व्यवस्थित गरिनेछ । यसको लागि शहरी विकास तथा भवन निर्माण सम्बन्धि मापदण्ड एवम् संहिता लागू गरी पूर्ण कार्यान्वयन गरिनेछ । गाउँ क्षेत्रमा निर्माण हुने कच्ची घरहरूलाई समेत भुकम्प प्रतिरोधि बनाउन न्यूनतम मापदण्ड निर्माण गरी लागू गरिनेछ । संरचना निर्माण गर्नु पूर्व नक्सा पास गर्नुपर्ने कानूनी प्रावधानलाई कडाईका साथ लागू गरिनेछ ।
- यस आर्थिक वर्षमा एकीकृत, व्यवस्थित, वैज्ञानिक, सुरक्षित र हरित गाउँ शहर निर्माणको लागि गुरु योजना बनाई लागू गरिनेछ । सम्बन्धित जग्गाधनीहरूको सहमतिमा व्यवस्थित शहरको निर्माणको लागि जग्गा विकास कार्यक्रमलाई प्रभावकारी ढङ्गले कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- खानेपानी, सरसफाई र फोहोरमैला व्यवस्थापन तथा ढल व्यवस्थापनमा विशेष ध्यान दिईनेछ । पूर्ण सरसफाईयुक्त गाउँपालिका निर्माणको लागि वर्षेभरी सरसफाई अभियान सञ्चालन गरिनेछ ।

खानेपानी तथा सरसफाई सम्बन्धि नीति

- दिगो विकासका १७ लक्ष्यहरूमध्येको सफा पानी र पूर्ण सरसफाई सम्बन्धि लक्ष्य तोकिएको अवधिभित्र प्राप्त गर्न वातावरणमैत्री घरका १० सूचकहरूको कार्यान्वयन, पूर्ण सरसफाईयुक्त वडा घोषणा, एक घर एक धारा, एक घर एक शौचालय, एक व्यक्ति एक रुख, सुधारिएको चूलोको प्रयोग जस्ता कार्यक्रमलाई अभियानको रूपमा संचालन गरिनेछ ।
- वडाहरूमा सिजन अनुसार वृक्षारोपण गर्ने, महिनामा कम्तिमा दुई पटक सरसफाई अभियान संचालन गर्ने कार्यलाई अभियानकै रूपमा संचालन गरिनेछ । गाउँपालिका केन्द्रमा हप्तामा एक पटक सरसफाई अभियान सञ्चालन गरिनेछ ।
- सूचक निर्धारण गरी नमूना वडा घोषणा गर्ने कार्यको थालनी गरिनेछ ।
- विपन्न र विपन्न दलित घरपरिवारको अवस्थालाई मनन गर्दै शौचालय निर्माणको लागि आवश्यक सामग्रीहरूको निःशुल्क व्यवस्था गरिनेछ । विद्यालय, सार्वजनिक स्थल एवम् सरकारी कार्यालयहरूमा अपांगमैत्री, बालमैत्री सार्वजनिक शौचालय निर्माणमा ध्यान दिईनेछ ।
- 'Polluter Pay Principle' लाई कडाईका साथ कार्यान्वयन गरिनेछ । फोहोरमैलाको वैज्ञानिक व्यवस्थापनका लागि ल्याण्डफिल्ड साइटको स्थापना गरिनेछ । फोहोरमैलाको वर्गीकरण गरी फोहोरलाई मोहरमा रुपान्तर गर्ने नीतिको अवलम्बन गरिनेछ । यस आर्थिक वर्षमा कुहिने फोहोरबाट कम्पोष्ट मल निर्माणको कार्यलाई नमूनाको रूपमा सुरु गरिनेछ ।

पर्यटन सम्बन्धि नीति

- पर्यटन क्षेत्रलाई राष्ट्रिय अर्थतन्त्र एवं यस गाउँपालिकाको अर्थतन्त्रको प्रमुख आधारको रूपमा विकास गर्न प्राकृतिक, ऐतिहासिक, धार्मिक पर्यटन प्रवर्द्धनको लागि सुक्ष्म ढंगले अध्ययन गर्ने तथा सोको लागि आवश्यक पूर्वाधार विकासमा जोड दिईनेछ । यस आर्थिक वर्षभित्र पर्यटन गुरुयोजना तयार गरी लागू गरिनेछ ।
- पर्यटकीय स्थलहरूको अध्ययन, पहिचान र प्रचारप्रसारको लागि आवश्यक व्यवस्था मिलाइने छ । पर्यटन पूर्वाधार निर्माण, प्रचारप्रसार र पर्यटक अनुकूल सेवा सुविधा विकासमा जोड दिईनेछ । पर्यावरण पर्यटन तथा एग्रोपर्यटनका लागि संभाव्यता अध्ययन गरिनेछ ।
- धार्मिक पर्यटनको सुरुवातको रूपमा श्री राजेश्वरी गढीमाई पार्क निर्माणको प्रकृया अगाडि बढाइनेछ ।

वातावरण सम्बन्धि नीति

- जैविक विविधताको संरक्षण, वातावरण र व्यवस्थापन, भू-क्षय नियन्त्रण, जलाधार संरक्षण, जनसंख्या व्यावस्था सम्बन्धि नीति, कानून तथा मापदण्डको व्यवस्था गरी लागू गरिनेछ । जलवायु परिवर्तन अनुकूलन कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ ।
- विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य कार्ययोजना बनाई लागू गरिनेछ । सबै घरपरिवारलाई विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी आधारभूत तालिमको व्यवस्था गरिनेछ ।

युवा तथा खेलकूद सम्बन्धि नीति

- “स्वास्थ्य लागि खेलकूद राष्ट्रका लागि खेलकूद”भन्ने राष्ट्रिय नारालाई सार्थक तुल्याईनेछ । गाउँपालिकास्तरिय, अन्तर स्थानीय तहका खेलकूद प्रतियोगिताहरू सञ्चालनको लागि कार्यतालिका बनाई लागू गरिनेछ । सुविधा सम्पन्न खेलकूद मैदान निर्माणको कार्य पकृया अगाडि बढाइनेछ । खेलकूद क्षेत्रको विकासको लागि व्यवस्थित नीति बनाईनेछ ।
- युवा शक्तिलाई उद्यमशिलता, स्वरोजगार र आय आर्जनमा केन्द्रित गर्न तत्काल छोटो अवधीको सीपमूलक एवम् व्यवसायिक तालिम दिईनेछ । युवाहरूलाई उत्पादनका क्षेत्रमा समर्पित गराई समृद्धिको रेखा कोर्नको लागि उत्पादन त्रिगेट बनाई परिचालन गरिनेछ ।
- नगर प्रहरी सम्बन्धि नियमावली, २०७६ निर्माण गरी लागू गरिनेछ ।

लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण सम्बन्धी नीति

- लैंगिक समानता, महिला सशक्तिकरण, लैङ्गिक मुलप्रवाहीकरण र महिला सहभागिता वृद्धि गर्ने नीतिलाई प्रोत्साहन गरिनेछ । संचालित आयोजना तथा कार्यक्रममा कम्तिमा ४० प्रतिशत महिला र कम्तिमा १० प्रतिशत अपांग वा अल्पसंख्यक वा दलित समुदायको सहभागिता सुनिश्चित गरिनेछ । लघु उद्यम तथा सिप विकास सम्बन्धि कार्यक्रमहरू संचालनका क्रममा पछाडी परेको बर्गलाई सहभागीतामा विशेष प्राथमिकता दिइनेछ ।
- समाजमा विकृतीको रुपमा रहेको दाइजो प्रथालाई न्यूनीकरण गर्न कडाईका साथ लागिनेछ तथा दाइजो प्रथालाई अन्त्य गर्नका लागि कानुन बमोजीम उमेर पुगेका युवा युवती तथा निजहरूको परीवारको सहमतीमा विना दाइजो विवाह गरेमा दुबै परीवारका सदस्यहरूलाई तथा युवा युवती समेतलाई एक विशेष समारोहका विच सम्मान गरी एकमुष्ट रु ५०,०००/- पचास हजार रकम पुरस्कार स्वरुप प्रदान गरिनेछ ।
- असल सामाजिक मूल्य मान्यताको संरक्षण एवम् संवर्द्धन गरिनेछ । बाल विवाह गर्ने तथा गराउने दुबैलाई कानुनको कठघरामा उभ्याईनेछ ।
- लक्षित वर्ग, क्षेत्र एवम् समुदाय केन्द्रित व्यवसायिक एवम् सीपमूलक तालिमहरू सञ्चालन गरी त्यस्ता वर्गको सशक्तिकरण गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
- कुसंस्कारको रुपमा रहेको बाल विवाह, दाइजो प्रथालाई न्यूनीकरण गर्न टोल, वडा एवम् गाउँपालिका स्तरमा चेतनामूलक कार्यक्रम गर्नका साथै कानूनी कारवाहीलाई कडाईका साथ लागू गरिनेछ ।
- शिक्षाबाट विमुख बालबालिकालाई शिक्षाको पहुचमा ल्याउने कार्यक्रम तय गरी विद्यालय उमेरका सम्पूर्ण बालबालिका शिक्षाको मुलधारमा ल्याईनेछ ।
- बाल संरक्षण नीति लागु गरी बालबालिकाको संरक्षणमा जोड गरिनेछ ।
- विद्यालय, वडा र गाउँपालिकामा बाल क्लब एवम् सञ्जाल गठन गरी क्रियाशिल गरिनेछ ।
- पारिवारिक संस्कार एवम् पोषणको अवस्थामा सुधार गर्न टोल र वडा स्तरमा अभिभावक शिक्षा कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- महिला सशक्तिकरणको लागि प्रत्येक टोल, वडामा महिला समुह एवं समिति गठन गरी गाउँपालिकामा सुचिकृत गरिनेछ । सूचीकृत सबै समुहलाई अनुशिक्षण तालिम दिइनेछ ।
- प्रत्येक वडामा रहेका महिला समितिलाई आयआर्जन सम्बन्धी तालिम दिई आयआर्जनमूलक व्यवसायमा आवद्ध गरिनेछ ।
- लैंगिक हिंसा, घरेलु हिंसा न्यूनीकरण गर्न कानुनी एवं चेतनामूलक कार्यक्रममा जोड गरिनेछ ।
- जेष्ठ नागरिक आफ्नै सन्तानबाट अपहेलित, घृणित व्यवहारले जोखिममा रहेको हुदाँ समाजमा जेष्ठ नागरिकलाई सम्मानपूर्वक वातावरणमा जिउने अवस्था सुनिश्चित गरिनेछ । साथै जेष्ठ नागरिकलाई संरक्षण नगर्ने दुर्व्यवहार गर्ने सन्तान वा व्यक्तिलाई कानुन अनुसार दण्डित गर्ने नीतिको अवलम्बन गरिनेछ ।

सूचना प्रविधि सम्बन्धी नीति

- गाउँपालिकाको समृद्धिको लागि विज्ञान र प्रविधिको क्षेत्रबाट प्राप्त हुन सक्ने लाभ, अवसर र संभावनालाई खोजी गरी यस क्षेत्रमा संख्यात्मक र गुणात्मक विकास गरिनेछ ।
- गाउँपालिकाभित्र विज्ञान, सूचना तथा सञ्चार प्रविधिको क्षेत्रमा दक्ष जनशक्ति उत्पादन गर्ने माध्यमिक तहका सबै विद्यालयहरूमा प्राविधिक विषयको पठनपाठनको व्यवस्था गरिनेछ । माध्यमिक तहका सबै विद्यालयहरूमा कम्प्युटर शिक्षक, कम्प्युटर ल्याब, विज्ञान प्रयोगशाला, विद्युतीय हाजिरीको व्यवस्था गरिनेछ ।
- विद्युतीय शासनको लागि आवश्यक पहल गरिनेछ । लेखा, राजश्व प्रणालीलाई सफ्टवेयरको प्रयोग गरी व्यवस्थित गरिनेछ ।
- गाउँपालिका कार्यालयमा तीव्र गतिको इन्टरनेट सेवा सहितको विद्युतीय पुस्तकालयको स्थापना गरिनेछ । स्थापना हुने पुस्तकालयलाई सामुदायिक सूचना केन्द्रको रूपमा विकास गरिनेछ ।

संस्थागत विकास, सुशासन तथा सेवा प्रवाह सम्बन्धी नीति

- सार्वजनिक प्रशासनलाई स्वच्छ, सक्षम, निष्पक्ष, पेशागत अनुशासनप्रति प्रतिवद्ध, पारदर्शी, भ्रष्टाचारमुक्त, प्रविधियुक्त, जनउत्तरदायी र सहभागितामूलक बनाउँदै लागिनेछ । भ्रष्टाचार गर्ने र गराउने दुवैलाई दण्डित गर्ने नीतिको अवलम्बन गरिनेछ ।
- गाउँपालिका तथा प्रत्येक वडामा सूचना तथा तथ्यांक व्यवस्थापनको लागि सूचना तथा अभिलेख व्यवस्थापन केन्द्रलाई व्यवस्थित गरिनेछ । वडा कार्यालयबाट हुने गरेका सार्वजनिक सेवाप्रवाह तथा विकास निर्माण सम्बन्धि कार्यको मासिक रूपमा प्रगति प्रतिवेदन पेश गर्ने व्यवस्थालाई कडाईका साथ कार्यान्वयनमा ल्याईनेछ ।
- सार्वजनिक सुनुवाई, सामाजिक परिक्षण, सार्वजनिक परिक्षण, व्यवस्थापन परिक्षण, गुनासो व्यवस्थापनमा उपयुक्त विधि निर्माण गरी कार्यान्वयनमा ल्याईनेछ । “जनतासँग अन्तरक्रिया” कार्यक्रमलाई निरन्तर रूपमा कार्यतालिका बनाई कार्यान्वयन गर्नुपर्ने प्रावधानलाई कडाईकासाथ कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- वडा कार्यालय एवम् गाउँपालिकाको प्रशासकीय भवन निर्माणको लागि आवश्यक जग्गा प्राप्तिलाई अभियानको रूपमा सञ्चालन गरिनेछ ।

सरकारी तथा गैर सरकारी संघ-संस्था सञ्चालन सम्बन्धि नीति

- गाउँपालिका क्षेत्रमा कार्य गर्न इच्छुक गैरसरकारी संघसंस्थाले गाउँसभाबाट अनिवार्य रूपमा बजेट तथा कार्यक्रम स्वीकृत गराई गाउँपालिकाको संचित खाताबाट नै निकास हुने व्यवस्था गर्नुपर्नेछ । गाउँसभाबाट स्वीकृत नगराई कुनै पनि बजेट तथा कार्यक्रम संचालन गर्न पाइने छैन ।
 - कुनै पनि सरकारी, गैर सरकारी संघसंस्था, निकाय, क्षेत्र, विषयगत कार्यालयले गाउँपालिकाभित्र आयोजना, कार्यक्रम संचालन गर्नुपूर्व गाउँपालिकाको स्वीकृति लिने, गाउँपालिकाको नीति तथा कार्यक्रम अनुरूप आयोजना वा कार्यक्रम सञ्चालन गर्नुपर्ने व्यवस्थालाई कडाईका साथ लागू गरिनेछ ।
- १३ संघ, प्रदेश र स्थानीय तहविचमा समन्वय, सहकार्य र सहअस्तित्वको भावना विकास गर्न सकेमा मात्र राष्ट्रिय एकता अभिवृद्धि गर्न बल पुग्ने, विभिन्न वर्ग, क्षेत्र, समुदायविचको भावनात्मक सम्बन्ध प्रगाढ हुने र आर्थिक सामाजिक रुपान्तरणको काम सहज हुनेछ । जनताको आर्थिक, सामाजिक र सांस्कृतिक रुपान्तरणमा नेपालको संविधानले निर्दिष्ट गरेको लक्ष्य हासिल गर्न गाउँ कार्यपालिका प्रतिवद्ध छ र
- १४ अन्त्यमा, नेपालको संविधान कार्यान्वयनको क्रममा गाउँ सरकारको तर्फबाट प्रस्तुत गरिएको पहिलो नीति तथा कार्यक्रम र बजेटको प्रभावकारी कार्यान्वयनमा महत्वपूर्ण योगदान पुऱ्याउने यो तेस्रो नीति तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गर्न पाउने सुअवसर प्रदान गर्ने गाउँ कार्यपालिका र गाउँसभाका सदस्यहरु, राष्ट्रसेवक कर्मचारीहरु, गाउँबासी, सुरक्षाकर्मी, निजी क्षेत्र, नागरिक समाज, संचार जगत सबैलाई हार्दिक धन्यवाद ज्ञापन गर्दछु ।

धन्यवाद ।